

Göteborgs universitets studentkårers rapport

Dags att tycka till

En undersökning av kursvärderingar vid Göteborgs universitet

2021

Innehållsförteckning

Förord	2
English summary	3
1. Inledning och metod	4
<i>1.1 Bakgrund</i>	4
<i>1.2 Syfte</i>	4
<i>1.3 Definitioner</i>	4
<i>1.4 Genomförande</i>	4
<i>1.5 Tidigare studier</i>	7
<i>1.6 Lagar, förordningar och regler som reglerar kursvärderingar</i>	9
2. Resultat	11
<i>2.1 Resultat från enkäten</i>	11
<i>2.2 Resultat från intervju med studenter</i>	20
3. Analys	23
<i>3.1 Analys av enkätresultaten</i>	23
<i>3.2 Analys av intervjurestultaten</i>	24
4. Slutdiskussion	26
Referenslista	28
Bilaga 1	29

Förord

Ett papper med några frågor på efter kursens sista moment eller en enkät utskickad som en länk på Canvas – oavsett form så är det en välkänd del av vardagen för alla lärare och studenter på universitet och högskolor runt om i Sverige. Kanske just på grund av dess vardaglighet är det så lätt att missa betydelsen av det formulär vi kallar för kursvärderingen, den lagstadgade rättigheten för studenter att få tycka till och påverka sin utbildning. Men ju mer tanke vi ägnar åt kursvärderingen, desto tydligare framstår dess betydelse.

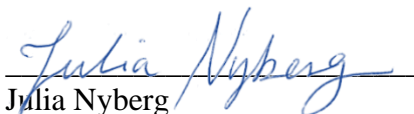
Kursvärderingen är en av studenternas mest lättglömda hjärtefrågor och Göteborgs universitets studentkårers (GUS) fokusfråga under verksamhetsåret 20/21. Den är grunden i en stor del av kvalitetssystemet och den där beryktade kursvärderingsenkäten utgör förhoppningsvis startpunkten för en rik och givande dialog, där studenter och lärare tillsammans kan arbeta för utvecklad kurskvalitet och lärande.

I den här undersökningen har vi ställt frågor till institutioner och studenter kring deras upplevelser av kursvärdering – vilka utmaningar och möjligheter de ser. Vi vill därför rikta ett stort tack dels till alla medarbetare som arbetar med kursvärderingarna och engagerar sig i att de ska bli så bra som möjligt, dels till alla studenter som använder sig av kursvärderingen för att ge konstruktiv feedback. Därigenom förbättrar vi tillsammans alla utbildningar vid Göteborgs universitet. Det är inte alltid att förslagen, idéerna eller tankarna en framför i kursvärderingen kommer en själv till gagn, men som kollektiv har vi som vanligt allt att vinna på att hjälpa varandra.

Ett särskilt tack riktas naturligtvis till de medarbetare och studenter som tagit sig tid att ge svar till den här undersökningen. Tack till Charlotte Larsson Hanning, för ditt arbete med enkäten till institutionerna och i rapportskrivandet.

Karl Kilbo Edlund
ordförande, GUS

Julia Nyberg
vice ordförande, GUS

English summary

Course evaluations are an important part of the quality work in education. It is an opportunity for all students to contribute to the improvement of their education. During the autumn semester of 2019 the University of Gothenburg Student Unions, GUS, decided to examine the work with course evaluations. In 2019 the Swedish Higher Education Authority, UKÄ, also reviewed how the University of Gothenburg applied rules and laws regulating course evaluations, among other things. The review showed some shortcomings, including that course evaluations were sometimes offered and that the results of the course evaluations were always not presented.

This report contains the results of a study in two parts, the first based on a survey aimed towards the departments at Gothenburg university and the second based on interviews with students from different faculties.

The survey showed that the responding departments think that course evaluations are very important, and that students' opinions are valuable, though the response rate on course evaluations is often low and there is a perception that student interest is low. The departments think that oral communication throughout the course is often more valuable. Over a third of the departments responded that there is a lack of routines concerning feedback to inform students of the results or revisions made based upon course evaluations. A few departments responded that there is a lack of recourses to carry out the work around course evaluations.

The interviews with students repeatedly raised the need for increased dialogue. They also found it important to explain the purpose of course evaluations and to a greater extent involve students in course development. The interviews showed that there is a low sense of trust and that students feel that their opinions do not matter.

The discussion concludes with the recommendations that the University of Gothenburg

- should ensure that all courses offer at least one summative course evaluation,
- should simplify compilation and formal data analysis of summative course evaluations and should make the results available to wider groups of students and teachers,
- should create routines for feedback of results from course evaluations, and
- should develop a recommendation or manual to support course coordinators in conducting formative or dialogue-based course evaluations.

1. Inledning och metod

1.1 Bakgrund

Kursvärderingar är en viktig del i det utbildningsnära kvalitetsarbetet, eftersom alla studenter har möjlighet att bidra med sina synpunkter för att utbildningen skall hålla en så hög kvalitet som möjligt. Höstterminen 2019 beslutade styrelsen för Göteborgs universitets studentkårer, GUS, att en undersökning gällande kursvärderingar skulle äga rum under vårterminen 2020. Detta på grund av att UKÄ¹ genomförde en tillsyn gällande regel tillämpning vid Göteborgs universitet under hösten och våren 2019. En av de aspekter som tillsynen innefattade var kursvärderingar.² Granskningen visade flertalet brister bland stickproven. Inte minst inom efterlevnaden av högskoleförordningens bestämmelser om kursvärderingar. Bristerna inkluderade att kursvärderingar i ett fall inte erbjudits, att resultat inte hade redovisats i flertalet fall samt att det ibland inte framgår att universitetet har informerat om eller tillgängliggjort resultaten och eventuella beslut om åtgärder till följd av kursvärderingarna.³

1.2 Syfte

Syftet med denna rapport är att undersöka hur institutionerna vid Göteborgs universitet arbetar med kursvärderingar, hur prefekterna ser på arbetet med kursvärderingar, samt hur studenter upplever kursvärderingar som del i att vidareutveckla arbetet med kursvärderingar.

1.3 Definitioner

En kursvärdering innebär att universitetet skall ge de studenter som deltar eller har avslutat en kurs möjlighet att framföra sina synpunkter på kursen.⁴ *Formativa kursvärderingar* är den pågående diskussion och dialog som sker under kursens gång. *Summativa kursvärderingar* ges efter kursens avslutande.

1.4 Genomförande

Enkätstudien, dess sammanställande och analys genomfördes av student- och doktorandombudet Charlotte Larsson Hanning. Intervjuerna genomfördes av ordförande Karl Kilbo Edlund. Analys av intervjuerna, samt författande av förord, sammanfattning och slutdiskussion, genomfördes av ordförande Karl Kilbo Edlund och vice ordförande Julia Nyberg. Slutdiskussionen är en studentpolitisk text utifrån rapportens resultat och analys.

1.4.1 Enkäten

Enkäten består av 14 frågor varav fem är så kallade öppna frågor, som delvis baserades på de frågor som ställts i den studie av kursvärderingar som genomfördes vid Göteborgs

¹ Universitetskanslersämbetet.

² UKÄ, *Tillsyn av regel tillämpningen på Göteborgs universitet* (2019:19), Dnr 32–00269-19.

³ Ibid, sidan 7.

⁴ Högskoleförordningen, 1 kap. §14.

universitet 2007.⁵ Se bilaga 1. Enkäten skulle ha skickats ut i februari 2020 och enkäten färdigställdes för att detta skulle vara möjligt. Dock blev utskicket uppskjutet på grund av bl.a. Coronapandemin, varför enkäten inte skickades ut förrän i början juni 2020.

1.4.1.1 Totalpopulation

Vid Göteborgs universitet finns det 38 institutioner. GUS styrelse beslutade att de institutioner som skulle ingå i rapporten endast är de som representeras av GUS medlemskårer⁶ varför Handelshögskolans fyra institutioner inte ingår i denna rapport. Totalpopulationen är därför 34 institutioner.

1.4.1.2 Insamling av enkätsvar

Enkäten distribuerades via enkätverktyget Sunet survey och skickades ut till prefekterna via e-post med en länk till enkäten i vilken varje enskild prefekt kunde svara en gång. Enkäten skickades ut 2020-06-03 och planerat slutdatum för att besvara enkäten var 2020-08-14. När enkäten hade skickats ut visade det sig att det hade blivit ett fel i konstruktionen av fråga sju, varför enkäten stängdes 2020-06-09. De svar som hade inkommit, fyra stycken, laddades ned i en Excel-fil och matades därefter för hand in i SPSS⁷. På grund av att fråga sju var felkonstruerad skickades en ny länk ut, 2020-06-09, till samtliga prefekter tillsammans med ett förklaringsbrev, samt en ny länk. De prefekter som redan hade svarat uppmanades därför att endast besvara fråga sju. Ingen av de prefekter, som redan hade besvarat enkäten i första omgången, besvarade fråga sju i omgång två. Dock hade en av prefekterna under "Annat" i fråga sju skrivit in vad man hade svarat om det hade varit möjligt på fråga sju. Detta innebär att tre institutioner inte har besvarat fråga sju som det var tänkt och därav finns det delvis ett internt bortfall i frågan för dessa tre institutioner. Det gjordes tre påminnelseutskick under insamlingsperioden. På grund av att svarsfrekvens var låg förlängdes svarsdatumet till 2020-08-21.

1.4.1.3 Studiepopulation

Totalt skickades enkäten ut via länk till 34 prefekter och 18 prefekter valde att besvara enkäten. Vid vissa institutioner är det inte prefekten som har svarat utan den person som är ansvarig för institutionens utbildning. Det har även framkommit att det hade varit bättre om enkäten hade skickats direkt till utbildningsansvariga, något som måste tas i beaktande om en uppföljning av denna studie görs. I vissa fall har prefekten skickat vidare länken till den medarbetare som har ansetts varit bäst lämpad att svara. Detta har vid ett tillfälle inneburit att den som skulle besvara enkäten inte kunde öppna länken eftersom prefekten hade besvarat en fråga och därefter skickat länken vidare. Denna person bad att få en ny länk vilket personen också fick. Detta innebär att vid en institution har två svar inkommit, eftersom det inkomna svaret från prefekten måste anses vara ett inkommet

⁵ C. Larsson 2007, "Enkät om arbetet med kursvärderingar", Filosofiska Fakulteternas Studentkår, FFS.

⁶ Göta studentkår, Konstkåren och Sahlgrenska akademins Studentkår.

⁷ SPSS är ett datorprogram för statistisk analys.

svar. Detta innebär att det är 19 svarande från 18 institutioner. Svarsfrekvensen var därför 53 % (18/34) bland institutionerna men 56 % (19/34) av inkomna svar.

Tabell 1. Antal svarande per fakultet.

	Ej svar		Svar		Totalt	
Humanistisk fakultet	3	50%	3	50%	6	100%
IT-fakulteten	1	50%	1	50%	2	100%
Konstnärlig fakultet	0	0%	2	100%	2	100%
Naturvetenskaplig fakultet	2	29%	5	71%	7	100%
Sahlgrenska akademin	4	67%	2	33%	6	100%
Samhällsvetenskaplig fakultet	3	43%	4	57%	7	100%
Utbildningvetenskaplig fakultet	3	75%	1	25%	4	100%
	16	47%	18	53%	34	100%

1.4.1.4 Statistisk procedur

Samtliga frågor och svar är inmatade från Sunet survey, och har exporterats till statistikprogrammet SPSS. Alla tabeller är framtagna i Microsoft Office Excel och de öppna frågorna är bearbetade och kategoriserade i Word. Man måste ta i beaktande att vissa av fakulteterna har väldigt få institutioner, varför det blir höga procenttal vid ett lågt antal insända svar. Dock innehåller varje enskild siffra en institution vilken i sin tur genererar många kurser och kursvärderingar.

1.4.1.5 Val av presentation av svaren

Svaren redovisas delvis fakultetsvis och tabellerna visar jämförelser inom fakulteten och mellan fakulteterna. De öppna svaren redovisas i kategorier samt i löpande text som ett referat. Citat från de öppna frågorna förekommer också för att göra texten tydligare.

1.4.2 Intervjuer med studenter

Förfrågan om intervjuobjekt skickades ut till studentkårer och via sociala medier under hösten 2020, samt i andra hand via personlig rekrytering. Totalt bokades fem intervjuer. De intervjuade studenterna studerade vid Sahlgrenska akademin, Konstnärliga fakulteten och Humanistiska fakulteten. Intervjuerna skedde i par eller en och en via videosamtal. Samtalen spelades in och summerades för att sedan presenteras som referat.

1.5 Tidigare studier

1.5.1 Rapporter och projekt gällande kursvärderingar vid PIL-enheten⁸

PIL-enheten vid Göteborgs universitet har under åren 2012 och 2013 tagit fram rapporter om kursvärderingar. Under 2012 presenterades rapporten *Kursvärderingar och konstruktiv länkning: En vägledning för utformning av kursvärderingar post-Bologna*,⁹ där man skriver följande:

Denna rapport tar som första utgångspunkt att kursvärderingar bör präglas av ett kursutvecklingsperspektiv. Den andra utgångspunkten för rapporten är den brist på vägledning som finns kring vilken roll kursvärderingen kan fylla i den övergång till målstyrd undervisning som Bolognareformen inneburit. Många lärosäten, däribland Göteborgs universitet, har valt att låta idén om konstruktiv länkning (constructive alignment) spela en allt större roll i planering och genomförande av kurser och program.

Syftet med vägledningen är därför att:

- § Påvisa kursvärderingens potential som ett integrerat verktyg i den läroprocess som står i fokus för konstruktivt länkad undervisning.
- § Diskutera överväganden som bör göras när man utvecklar kursvärderingar i relation till konstruktiv länkning.
- § Diskutera vilken typ av frågor som är relevanta att ställa i en kursvärdering med ett kvalitetsutvecklande perspektiv samt vilken typ av frågor som är mindre relevanta.
- § Ge exempel på hur frågor kan utformas för konstruktivt länkade kurser.¹⁰

Under 2013 presenterades rapporten *Formativ kursvärdering, ett högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt vid Göteborgs universitet*.¹¹

Syftet har varit att undersöka om och hur en verkstad i formativ kursutvärdering kan ingå i PIL:s aktiviteter för universitetslärares kompetensutveckling. Det övergripande målet var att inspirera till, och stödja institutionernas arbete med sådana utvärderingar, och därigenom bidra till pedagogisk kvalitetsutveckling vid Göteborgs universitet. Det konkreta och direkta målet var att inspirera och stödja kollegor med pedagogiska uppdrag vid olika institutioner att börja utveckla medvetenhet om, och färdigheter i, att skraddarsy och tillämpa övningar i formativ kursutvärdering. [... Formativ kursutvärdering] handlar om att använda undervisning som sammanhang där studenter tillsammans med lärare, 1) undersöker var de befinner sig i sina lärandeprocesser, 2)

⁸ Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande.

⁹ P. Johansson, M. Norman, K. Fogelberg & B. Peterson, *Kursvärderingar och konstruktiv länkning: En vägledning för utformning av kursvärderingar post-Bologna* (2012:02), Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, Göteborgs universitet, 2012.

¹⁰ Ibid, sidan 7.

¹¹ N. Carlsson, *Formativ kursvärdering, ett högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt vid Göteborgs universitet* (2013:05), Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, Göteborgs universitet, 2013, sidan 6.

för dialoger om hur aktiviteter och material kan stödja och vidareutveckla dessa processer och, 3) finjusterar kursarbetet därefter.¹²

Under våren 2020 startade ett projekt som skulle undersöka huruvida det finns ett verktyg för kursvärderingar som kan användas i Canvas.

1.5.2 Tidigare studie om kursvärderingar framtagen av studentkårer vid Göteborgs universitet

Under vårterminen 2007 tog de tre dåvarande studentkårerna¹³, Filosofiska Fakulteternas Studentkår, FFS, Haga Studentkår, samt Studentkåren SLUG, initiativet till en enkätundersökning gällande kursvärderingar vid Göteborgs universitet.¹⁴ Enkätundersökningen gick ut till samtliga prefekter vid humanistisk fakultet, samhällsvetenskaplig fakultet, naturvetenskaplig fakultet, utbildningsvetenskaplig fakultet, samt IT-universitetet¹⁵. Totalpopulationen vid de fem fakulteterna var 38 institutioner och 30 institutioner besvarade enkäten. Svarefrekvensen var 79 % (30/38). Enkäten bestod av totalt 27 frågor, varav nio var så kallade öppna frågor. Rapporten från 2007 drog följande slutsatser:

Av enkätsvaren framgick att några enhetliga riktlinjer för hur kursvärderingar skall genomföras och hur resultaten skall delges berörda lärare och studenter fanns inte vid GU. Det syns vara upp till varje enskild institution för att inte säga varje kursansvarig och ibland enskilda lärare att själva avgöra hur och t.o.m. om kursvärdering skall genomföras.

Alla verkade vara eniga om att kursvärderingar är ett instrument för att utveckla och förbättra kurser. Dock verkar återkoppling av resultat och utfall av kursvärderingar vara mycket varierande. Systematisk återkoppling av utfall av senaste kursvärdering inför nästa gång kursen ges var inte given. Oftast saknades rutiner för återkoppling av resultat av kursvärderingar till såväl berörda lärare som till studenterna. Även om de flesta lärarna verkade vara intresserade av resultaten av kursvärderingarna, anger samtidigt över hälften av institutionerna att lärarna var rädda för att bli uthängda vid dåligt resultat på kursvärderingarna.

Många institutioner angav att svarefrekvensen bland studenterna var låg. De flesta institutionerna gjorde bedömningen att studenter inte är intresserade av kursvärderingar.

Överväganden

Huruvida kursvärderingar blir ett viktigt instrument för kursutveckling beror av hur dessa genomförs och hur resultatet återkopplas till berörda lärare och studenter.

¹² N. Carlsson, Formativ kursvärdering, ett högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt vid Göteborgs universitet, Sidan 28, PIL-Rapport 2013:05.

¹³ Idag utgör dessa tre studentkårer Göta studentkår.

¹⁴ C. Larsson 2007, "Enkät om arbetet med kursvärderingar" Filosofiska Fakulteternas Studentkår, FFS.

¹⁵ IT-universitetet heter idag IT-fakulteten.

Om lärarna och institutionerna anser att kursvärderingar är en extra uppgift för vilken man inte anser sig ha resurser, kan sådana kursvärderingar bli något ”nödvändigt ont” snarare än ett värdefullt instrument för kursutveckling.

Om studenterna upplever att deras synpunkter inte blir hörda och att återkoppling inte sker, kommer naturligtvis kursvärderingar från studenternas sida att upplevas som meningslösa och intresset för sådana att avta. Utfallet av kursvärderingar kan vara ett viktigt kompletterande underlag för studenter som överväger sitt val av utbildning och sitt val av lärosäte för denna utbildning.¹⁶

1.6 Lagar, förordningar och regler som reglerar kursvärderingar

Bestämmelser kring kursvärderingar finns stipulerat i Högskolelagen (1 kap.),¹⁷

4 § Verksamheten ska avpassas så att en hög kvalitet nås i utbildningen och forskningen. De tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna.

4 a § Studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

och Högskoleförordningen (1 kap.).¹⁸

14 § Högskolan skall ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan.

Högskolan skall sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten skall hållas tillgängliga för studenterna.

Göteborgs universitet har flera lokala regelverk, som bygger på Högskolelag och Högskoleförordning, men dessa kan vara mer explicita. Vid enkätens utskick stod följande i *Regler för studier på grund och avancerad nivå*.¹⁹

4.1 Prefekt eller motsvarande ansvarar för att studenter som deltar i eller har avslutat en kurs ska ges möjlighet att anonymt framföra erfarenheter av och synpunkter på kursen.

4.2 Prefekt eller motsvarande ska tillse att en sammanställning av kursvärderingen görs tillgänglig för studenterna inom rimlig tid efter kursslut. Prefekt eller

¹⁶ C. Larsson, 2007, ”Enkät om arbetet med kursvärderingar”, Filosofiska Fakulteternas Studentkår, FFS.

¹⁷ Högskolelagen, (1992:1434).

¹⁸ Högskoleförordningen, (1993:100).

¹⁹ *Regler för studier på grundnivå och avancerad nivå vid Göteborgs universitet*, Dnr V 2016/432.

motsvarande ska tillse att studenterna, nästa gång kursen ges, informeras om sammanställningen och de eventuella åtgärder som vidtagits.

Göteborgs universitets *Regler för studier på grundnivå och avancerad nivå* reviderades 2020-11-19 och säger numer följande rörande kursvärderingar:

En summativ kursvärdering ska erbjudas, i möjligaste mån i skriftlig och anonym form. Kursvärdering bör även genomföras efter delkurser som omfattar 7,5 hp. Det bör finnas möjligheter för studenterna att i fritext ge konkreta förslag till förbättringar.

Därutöver bör dialog och återkoppling i olika former ske med studenter eller studentrepresentanter såväl löpande som i slutet av kursen.

Den summativa kursvärderingen ska sammanställas. Kursvärderingar från delkurser sammanställs efter den sista delkursen. Eventuella åtgärdsförslag för att utveckla kursen och kursansvarig lärarens reflektion ska ingå i sammanställningen.

Sammanställningen eller webblänk till sammanställningen ska tillsändas den grupp studenter som genomfört kursen inom skälig tid efter kursens avslutande.

Nästa gång kursen ges ska studenterna informeras om sammanställningen. Informationen ska innehålla en redogörelse för de eventuella åtgärder som vidtagits.

Sammanställningen med redogörelse för eventuella åtgärder ska hållas tillgänglig för studenterna.²⁰

²⁰ *Regler för studier på grundnivå och avancerad nivå vid Göteborgs universitet*, Dnr V 2020/1907.

2. Resultat

2.1 Resultat från enkäten

2.1.1 Fråga 3. Vem utför vanligtvis det praktiska arbetet med kursvärderingar vid din institution?

Det praktiska arbetet med kursvärderingar utförs vanligtvis av kursansvarig/a 89 % (16/19) och administrativ personal 28% (5/18). Bland institutionerna anger 17 % (3/18) att det praktiska arbetet med kursvärderingar utförs av ”Annan”. Annan kan utgöras av utbildningshandläggare i samarbete med viceprefekt med ansvar för grundutbildningen. En institution skriver att programansvariga kan ansvara för kursvärderingar då dessa har fått ett uppdrag som kan liknas vid det uppdrag studierektorer får.

Tabell 2. Vem utför vanligtvis det praktiska arbetet med kursvärderingar?

	Kurs-ansvarig		Studie-rektor		Studie-vägledare		Prefekt		Admin. personal		Vice pref/utb.ansv		Annan		Totalt fakultet
Humanistisk fakultet	3	100%	1	33%	0	0%	0	0%	2	67%	0	0%	0	0%	3
IT-fakulteten	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	1	100%	1
Konstnärlig fakultet	2	100%	1	50%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	2	100%	2
Naturvetenskaplig fakultet	5	100%	0	0%	0	0%	1	20%	1	20%	1	20%	0	0%	5
Sahlgrenska akademien	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
Samhällsvetenskaplig fakultet	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Utbildningvetenskaplig fakultet	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
	17	94%	2	11%	0	0%	1	6%	5	28%	2	11%	3	17%	18

Tabellen visar dels skillnader inom varje fakultet dels hur vanligt förekommande varje moment är totalt baserat på 18 institutioner. Exempelvis utför kursansvarig i 94 % (15/18) av fallen det praktiska arbetet. Flera svar är möjliga.

2.1.2 Fråga 4. Vad innehåller kursvärderingen?

Vid Göteborgs universitet finns det ett centralt gemensamt verktyg för kursvärderingar att tillgå. Institutionen för vårdvetenskap och hälsa har följande beskrivning på sina hemsidor:

Kursvärderingar genomförs i verktyget Sunet Survey från och med hösten 2019. För att underlätta övergången från GUL:s enkätfunktion till Sunet Survey har PIL-enheten tagit fram en standardmall för kursvärdering och en snabbmanual som tydligt beskriver hur man går tillväga för att anpassa mallen och lägga in de frågor som är aktuella för respektive fakultet/institution/kurs. Med detta som underlag är det en relativt enkel procedur att föra över de

kursvärderingsfrågor man tidigare använt genom att antingen lägga in dem i den mall som tagits fram, eller skapa en helt ny enkät.²¹

Vid naturvetenskaplig fakultet finns det kursvärderingsmallar som är beslutade av fakultetsstyrelsen. Vidare skall tid avsättas i undervisningen för genomförande av kursvärdering.²²

Majoriteten av institutionerna anger att *former för undervisning, kursinformation* samt *kursplanens lärandemål* ingår i kursvärderingen. Detta anges av 89 % (16/18) av institutionerna. *Examinationsformer* anges av 83 % (15/18) av institutionerna. Bland institutionerna svarar 44% (8/18) Annat. Några av institutionerna ger exempel på annat som ingår i kursvärderingen. Detta kan vara att alla frågor i enkäten har möjlighet till fritextsvar, om kursens innehåll och upplägg har hjälpt studenten att uppnå lärandemålen samt om kurserna under terminen har förberett studenten för den kommande professionen. Även frågor om hur mycket tid studenten har lagt ner på kursen förekommer.

Tabell 3. Vad innehåller kursvärderingen?

	Examinations- form	Former för undervisning	Lärares bemötande	Tillgänglighet	Webb- tillgänglighet	Kurs- litteratur	Kurs- information	Psykosocial- arbetsmiljö	Fysisk- arbetsmiljö	Lärandemål	Trakasser/ diskriminering	Annat
Humanistisk fakultet	3 100%	3 100%	3 100%	1 33%	2 67%	3 100%	3 100%	2 67%	1 33%	3 100%	2 67%	2 67%
IT-fakulteten	1 100%	1 100%	1 100%	1 100%	0 0%	1 100%	1 100%	1 100%	1 100%	1 100%	0 0%	0 0%
Konstnärlig fakultet	2 100%	2 100%	1 50%	0 0%	1 50%	0 0%	2 100%	2 100%	2 100%	2 100%	1 50%	2 100%
Naturvetenskaplig fakultet	3 60%	5 100%	5 100%	4 80%	2 40%	3 60%	4 80%	3 60%	3 60%	4 80%	5 100%	0 0%
Sahlgrenska akademien	2 100%	2 100%	1 50%	2 100%	1 50%	2 100%	2 100%	0 0%	1 50%	2 100%	1 50%	1 50%
Samhällsvetenskaplig fakultet	3 75%	3 75%	1 25%	0 0%	1 25%	3 75%	3 75%	0 0%	0 0%	3 75%	1 25%	3 75%
Utbildningvetenskaplig fakultet	1 100%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	1 100%	0 0%	0 0%	1 100%	0 0%	0 0%
	15 83%	16 89%	12 67%	8 44%	7 39%	12 67%	16 89%	8 44%	8 44%	16 89%	10 56%	8 44%

Tabellen visar dels skillnader inom varje fakultet dels hur vanligt förekommande varje moment är totalt baserat på 18 institutioner. Exempelvis förekommer examinationsform i 83 % (15/18) av kursvärderingarna. Flera svarsalternativ är möjliga.

2.1.3 Fråga 5. Finns det villkor kopplade till kursvärderingar, t.ex. att kursvärderingar måste vara inlämnade för att få ut tentamensresultat?

Samtliga institutioner svarade nej på fråga fem. Ombuden har vid ett flertal tillfällen, tidigare, hört talas om att kursvärderingar var kopplade till ett villkor som t.ex. att dessa måste vara inlämnade och ifyllda för att få ut tentamensresultatet. Detta var och är inte förenligt med lag och förordning, men förekom ändå vid vissa utbildningar. De institutioner som har valt att besvara enkäten har inga villkor kopplade. Dock

²¹ Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, "Kurs- och programutvärdering" (<https://medarbetarportalen.gu.se/internt-caresci/Utbildningsinformation/utvardering>, besökt 2020-08-26).

²² Naturvetenskapliga fakulteten, "Blanketter & mallar" (<https://medarbetarportalen.gu.se/internt-science/utbildningsadministration/blanketter-mallar/>, besökt 2020-08-26).

förekommer det i de öppna svaren att kursvärderingen kan vara kopplad till examinationen men inte villkorad. En institution skriver:

[Genom att koppla (men inte villkora) kursvärderingen till examinationen kan man eventuellt komma tillrätta med den låga svarsfrekvensen som är ett genomgående problem, som påverkar värdet av den information man får. Vi upplever att när vi tidigare lade med en kursvärdering vid själva tentatillfället (samt också hade den tillgänglig på nätet under kurstiden) så fick vi en mycket högre svarsfrekvens och mer uttömmande svar. Det upplevde vi som väldigt positivt och vi kunde förbättra våra kurser efter de synpunkter som kom in.²³

Tabell 4. Finns det villkor kopplade till kursvärderingen?

	Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
Humanistisk fakultet	0	0%	3	100%	0	0%	3	100%
IT-fakulteten	0	0%	1	100%	0	0%	1	100%
Konstnärlig fakultet	0	0%	2	100%	0	0%	2	100%
Naturvetenskaplig fakultet	0	0%	5	100%	0	0%	5	100%
Sahlgrenska akademien	0	0%	2	100%	0	0%	2	100%
Samhällsvetenskaplig fakultet	0	0%	4	100%	0	0%	4	100%
Utbildningvetenskaplig fakultet	0	0%	1	100%	0	0%	1	100%
	0	0%	18	100%	0	0%	18	100%

Fråga 6²⁴ utgår eftersom ingen svarade ja på fråga 5.

2.1.4 Fråga 7. Vilka problem möter ni i arbetet med kursvärderingar vid din institution?

I nedanstående tabell finns det 12 påståenden där institutionerna ombads att ta ställning till om påståendet stämmer helt, stämmer ganska väl, stämmer delvis eller inte stämmer alls.

Bland institutionerna svarar 84 % (3/19) att kursvärderingar genomförs ofta, medan 16 % (3/19) anser att detta stämmer delvis. Det saknas oftast inte heller resurser för att genomföra kursvärderingar och ansvarsfördelningen är tydlig. Drygt hälften av institutionerna anser inte heller att det är svårt med anonymiteten. Bland institutionerna svarar knappt hälften att det finns rutiner för återkoppling av kursvärderingarnas resultat till studenterna.

²³ Sahlgrenska akademien.

²⁴ Fråga 6 löd: "Om, ja vilket/vilka villkor gäller?"

Tabell 5. Vilka problem möter ni i arbetet med kursvärderingar?

Samtliga fakulteter	Stämmer helt		Stämmer ganska väl		Stämmer delvis		Stämmer inte alls		Ej svar		Totalt	
Kursvärderingar genomförs sällan	0	0%	0	0%	3	16%	16	84%	0	0%	19	100%
Svarsfrekvensen är låg	7	37%	9	47%	3	16%	0	0%	0	0%	19	100%
Resultaten är oanvändbara	0	0%	1	5%	7	37%	7	37%	4	21%	19	100%
Svaren är slentrianmässiga	0	0%	1	5%	8	42%	8	42%	2	11%	19	100%
Svårt att nå fram med syftet	0	0%	0	0%	12	63%	4	21%	3	16%	19	100%
Svårighet med anonymitet	0	0%	0	0%	4	21%	11	58%	4	21%	19	100%
Saknas rutiner för återkoppling	0	0%	3	16%	4	21%	9	47%	3	16%	19	100%
Studenterna är ej intresserade	1	5%	3	16%	9	47%	2	11%	4	21%	19	100%
Ansvarsfördelningen är otydlig	0	0%	0	0%	2	11%	14	74%	3	16%	19	100%
Resurser saknas	0	0%	1	5%	2	11%	14	74%	2	11%	19	100%
Lärarna rädda för att bli uthängda	0	0%	0	0%	8	42%	7	37%	4	21%	19	100%
Annat	1	5%	0	0%	1	5%	1	5%	16	84%	19	100%
	9		18		63		93		45			

Summeringen är gjord enbart för att visa vilka alternativ som är vanligast förekommande. De rödmarkerade procentsatserna visar de som överstiger 37 % för att underlätta för läsaren. Totalantalet svarande är 19 på denna fråga, eftersom personen som ej hade angivit fakultet eller institution endast har svarat på denna fråga.

Vad gäller att påståendet stämmer helt eller stämmer ganska väl anser majoriteten av institutionerna att svarsfrekvensen på kursvärderingar är låg och 21 % (4/19) anser att studenterna inte är intresserade av kursvärderingar medan 47 % (9/19) anser att detta stämmer delvis. Den låga svarsfrekvensen och delvis ointresse från studenternas sida kan påverka resultatens användbarhet. Knappt hälften av institutionerna anser att svaren i kursvärderingarna delvis är slentrianmässiga och 63 % (12/19) anser att det är svårt att nå fram med syftet av kursvärderingar till studenterna. En institution skriver:

[Jag t]ror att det i stora delar är en pedagogisk fråga; vi/lärarna måste bli duktigare på att förmedla den viktiga roll studenternas synpunkter spelar i vårt kvalitetsarbete. [Jag v]ill också lägga till att en låg svarsfrekvens också troligen kan kopplas till en tid då allt ska utvärderas (butiker etc) vilket skapar en viss trötthet.²⁵

Bland institutionerna upplever 42 % (8/19) att det finns en rädsla bland lärarna att bli uthängda. En institution skriver att "[v]åra lärare upplever dock att tonen blivit hårdare och anonymitet i en del fall leder till osakliga sågningar."²⁶ En annan skriver "[v]ad gäller lärarnas eventuella rädsla tror vi att de flesta vet att det ingår i jobbet, måste göras, kan kännas obehagligt men också peppande eftersom man som regel får både ris och ros."²⁷

²⁵ Samhällsvetenskaplig fakultet.

²⁶ IT-fakulteten.

²⁷ Humanistisk fakultet.

Under punkten Annat kunde institutionerna fritt ange problem som kunde uppstå i samband med kursvärderingarna vid institutionen. Fyra institutioner valde att besvara frågan. En institution svarar att lärarna får avsatt tid för att genomföra kursvärderingar men att tiden och även resurserna i förhållande till ambitionen att genomföra både formativa och summativa kursvärderingar inte räcker till.

2.1.5 Fråga 8. Gällande de påståenden som du i fråga 7 ovan upplever stämmer helt eller ganska väl, hur tror du att man på bästa sätt kan komma till rätta med dessa vid din institution?

Bland institutionerna valde 18 att besvara frågan. Med utgångspunkt i fråga 7, se tabell 5, framgår det att det är få institutioner som har svarat att påståendena stämmer helt eller stämmer ganska väl. Majoriteten av institutionerna har svarat att påståendena stämmer delvis eller att de inte stämmer alls. De frågor som institutionerna har ansett stämmer helt eller stämmer ganska väl är att *svarsfrekvensen är låg, studenterna inte är intresserade av kursvärderingar* samt att *det saknas rutiner för återkoppling*. Dock har majoriteten av institutionerna valt att fylla i att följande påståenden i fråga sju stämmer delvis: *Svarsfrekvensen är låg, Resultaten är oanvändbara, Svaren är slentrianmässiga, Svårt att nå fram med syftet och Studenterna är ej intresserade*.

Institutionerna ombads att ge sin syn på hur man skulle kunna komma till rätta med dessa ”problem”. Kategorierna som var vanligast förekommande är *Fortlöpande dialog med studenterna, Schemalagda tillfällen för kursvärderingar* och *Bättre systematiskt arbete via Canvas*.

En av institutionerna skriver att svarsfrekvensen har varit låg sedan elektroniska utvärderingar infördes. Det förefaller som om många anser att löpande kursvärderingar under kursens gång är det bästa sättet att få studenterna att dels besvara kursvärderingen, dels för att ge återkoppling till studenterna. Det har vidare framkommit att formativa kursvärderingar är en kostnadsfråga men av svaren nedan förefaller det som om lärarna har en pågående muntlig dialog under kursens gång som kan liknas vid en formativ kursvärdering även om den är muntlig. Anonymiteten går dock förlorad. Vidare har det framkommit att Canvas, för tillfället, inte tillåter anonyma kursvärderingar, men att detta problem är under förändring. Det upplevs som svårt att få studenterna engagerade i kursvärderingarna och få dem att inse varför detta är viktigt. Några institutioner beskriver att i det systematiska kvalitetsarbetet finns uppföljningar där studentrepresentanter är närvarande. Studenterna är också viktiga i framtagandet av frågor till kursvärderingen. Kursvärderingen kunde också finnas tillgänglig under hela kursens gång, även om den samlades in efter kursens slut. Detta hade kunnat fungera bättre. Även att kursvärderingen schemalades ökade deltagandet. Andra har gjort en ny kursvärderingsmall i vilken studenterna har varit delaktiga.

2.1.6 Fråga 9. Hur arbetar institutionen med att få en bra svarsfrekvens?

Av institutionerna valde 17 att besvara frågan om hur de arbetar med att erhålla en bättre svarsfrekvens. Kategorierna som var vanligast förkommande är *Information till studenter och påminnelse*, *Schemalagda kursvärderingar* samt *Kortare enkäter i pappersformat*.

Det vanligaste är att studenterna informeras om vikten av att fylla i kursvärderingarna, eftersom de på detta vis är med i det viktiga kvalitetsarbetet. För att uppnå detta anser några av institutionerna att pedagogiken måste förbättras så att studenternas viktiga medverkan kommer fram på ett positivt sätt. Några informerar vid kursstart vad den tidigare kursvärderingen har bidragit till för att förändra kursen: "Vi informerar om vikten av att fylla i kursutvärderingarna. Vi berättar i början av kurserna om vilka förändringar som gjorts baserat på kursutvärderingen."²⁸ Andra har schemalagt kursvärderingen, eller avsatt tid för densamma i frågestunden innan examinationen. En institution skriver:

Genom att visa studenterna att deras synpunkter leder till utveckling av kurserna. Detta kan synliggöras för studenterna genom att fler lärare startar sina kurser med att gå igenom föregående utvärdering och visa på vilka förändringar som är gjorda utifrån denna.... Vi kan även ge studenterna en bättre helhetsbild av hur kursvärderingar utgör en del av hela det systematiska kvalitetsarbetet vid institutionen och fakulteten. Där det är tydligt att deras röst är av stor betydelse.²⁹

En annan skriver att de "[p]åminner, tjarar och har delvis gått tillbaka till utvärderingar på papper och penna".³⁰

2.1.7 Fråga 10. Om svarsfrekvensen är låg, vilka konsekvenser får det på kursens utvecklingsarbete?

Bland institutionerna valde 16 att besvara frågan gällande vilka konsekvenser en dålig svarsfrekvens får för kursens utvecklingsarbete. De vanligaste kategorierna är *Onvändbara resultat*, *Studentperspektivet går förlorat* samt *Svårt att utveckla kursen*.

Kursvärderingar är en viktig del av studentinflytandet och utan studenternas input är det svårt att veta för program- och utbildningsansvariga vad som skall förändras, både inom kursen och programmet. Studenterna riskerar att mista det studentcentrerade perspektivet om de inte deltar.

I de öppna svaren framkommer att värdefulla synpunkter och förslag går förlorade samt att lärarna blir mindre motiverade att arbeta med resultaten av kursvärderingarna när det är en låg svarsfrekvens och tveksam representativitet. Resultaten kan bli missvisande och det upplevs som att det finns en tendens att de studenter som inte är nöjda med kursen är överrepresenterade bland de som har valt att svara. Andra återkommer till en typ av formativa kursvärderingar då studentgrupperna är små och kontakten mellan lärare och

²⁸ IT-fakulteten.

²⁹ Samhällsvetenskaplig fakultet.

³⁰ Naturvetenskaplig fakultet.

student blir mer naturlig. Det som framkommer i den summativa kursvärderingen i slutet av kursen är därför oftast redan känt.

2.1.8 Fråga 11. Finns det andra forum än kursvärderingar och studentrepresentanter där ni får ta del av studenters åsikter?

Tabell 6. Finns det andra forum än kursvärderingar och studentrepresentanter där ni får ta del av studenters åsikter?

	Ja		Nej		Ej svar		Totalt	
Humanistisk fakultet	2	67%	1	33%	0	0%	3	100%
IT-fakulteten	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%
Konstnärlig fakultet	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%
Naturvetenskaplig fakultet	5	100%	0	0%	0	0%	5	100%
Sahlgrenska akademien	2	100%	0	0%	0	0%	2	100%
Samhällsvetenskaplig fakultet	4	100%	0	0%	0	0%	4	100%
Utbildningvetenskaplig fakultet	1	100%	0	0%	0	0%	1	100%
	17	94%	1	6%	0	0%	18	100%

På frågan om det finns andra fora än enbart kursvärderingar och studentrepresentanter för att ta del av studenternas synpunkter på undervisningen svarade 17 institutioner att det finns andra fora. En institution svarade att det inte finns några andra fora än dessa två.

2.1.9 Fråga 12. Om ja, hur effektiva upplever ni att dessa fora är?

I en öppen fråga ombads institutionerna att beskriva dessa fora om man hade svarat ja på fråga 11. De vanligaste kategorierna är *Löpande dialog med studenterna under kursens gång* och *Studentrepresentation i programråd, utskott etc.*

Majoriteten av institutionerna anser att det bästa är en kontinuerlig kommunikation under kursens gång, samt att bra kontakt och relationer med studenter är viktigt. ”Att ha bra kontakter och relationer med studenter är mycket viktigt. Det pågår ständigt diskussioner om kursinnehåll och upplägg där studenterna är engagerade.”³¹ En annan skriver att ”Studenterna underskattar hur viktigt det är för lärarna att få feedback. Och det måste inte vara i form av en jätteenkät som man får efter kursens slut.”³² Många påtalar vikten av studentrepresentation i olika nämnder och råd samt att spontana kontakter med studenterna upplevs som positivt och givande men nackdelen kan vara att detta sker informellt.

³¹ Naturvetenskaplig fakultet.

³² Naturvetenskaplig fakultet.

2.1.10 Fråga 13. Vilka för- och nackdelar upplever du med de kursvärderingsformer ni använder vid din institution?

På frågan vilka för- och nackdelar som finns med de kursvärderingsformer som används vid institutionen valde 16 institutioner att besvara frågan. Här framkommer fördelar och nackdelar samt flera konkreta förslag till hur formerna för kursvärderingar kan förändras och förbättras. Svaren är sammanställda i löpande text.

Fördelar

Samtal med studenterna under kursens gång har löpt som en röd tråd genom denna rapport. Fördelarna med muntlig feedback innebär att lärare och studenter kan ha en gemensam diskussion, där de kan ställa frågor till varandra och där vissa moment kan förtydligas och belysas. Studenter med olika typer av funktionsvariationer så som dyslexi har också lättare att komma till tals, om detta sker muntligen.

Digitala kursvärderingar underlättar sammanställning och arkivering samtidigt som studenten lättare kan vara anonym. Om en kursvärdering är skriftlig får studenten längre tid på sig att fundera över vad som har varit bra och vad som har varit dåligt med kursen. Det är också lättare för kursansvarig lärare att få en överblick över vilka moment som har fungerat bra och vilka som kan förbättras eller förändras. På detta sätt får även programansvarig inblick i hur studenterna upplever utbildningen, samt får även underlag till termins-/årsutvärderingar och externa utvärderingar. En överblick bakåt i tiden skapas också på detta sätt.

Lärarnas kursrapporter är också en viktig del, eftersom dessa ger en bra överblick över tid och då särskilt om läraren har slutat och en ny lärare skall ta över kursen.

Nackdelar

Nackdelen med elektroniska kursvärderingar är att svarsfrekvensen blir låg och att anonyma svar ibland kan ge onyanserad kritik. Vid få svar är representativiteten i svaren problematisk och de studenter som är nöjda med kursen kanske inte är lika benägna att svara som de som inte är lika nöjda. Svarens värde kan därför ibland vara tveksamt. Den lärplattform som finns nu tillåter inte anonyma kursvärderingar och den är också tekniskt svår att arbeta med. Det kan också vara svårt med stora kurser där många lärare är involverade och inte arbetar med kursvärderingar och kursrapporter på samma sätt.

Nackdelen med muntliga kursvärderingar är att vissa studenter kan ha svårt att göra sig hörda. Andra vågar inte framföra en åsikt som går emot majoritetens. Det kan också finnas en rädsla för att kritisera en lärare som studenten kanske kommer att ha på en kurs senare i utbildningen. För att muntliga kursvärderingar skall fungera förutsätter det en tillåtande miljö där båda parter, lärare och student, känner sig trygga samt att tonen är respektfull.

Nackdelar med digitala enkäter är att de inte är helt anonyma eftersom språkbruket i de öppna frågorna kan avslöja studentens identitet. Studenter som är missnöjda med kursen

och eller läraren kan vara mer aktiva än de som är nöjda. Det finns också en risk för att frågan kan missförstås eller misstolkas och det finns då inte någon chans till följdfrågor eller förtydliganden. De kan också gynna studenter som har lätt för att uttrycka sig i text och därför missgynna studenter som inte har lika lätt för detta. En institution skriver:

Största nackdelen är bristen på objektiva (oberoende) formaliserad analys av resultaten. Jag har jobbat på andra universitet förut där analysprocessen var automatiserad, och resultaten skickat till både kursansvarig samt prefekten så att de kunde användas i utvecklingssamtal med personalen.³³

2.1.11 Fråga 14. Vad är det bästa sättet att återkoppla resultatet av kursvärderingar enligt dig, för de studenter som har fyllt i kursvärderingen, respektive för de studenter som går kursen vid nästa tillfälle?

Detta var en öppen fråga och här framkommer flera konkreta förslag till hur resultatet av kursvärderingar kan återkopplas. Bland institutionerna valde 15 stycken att besvara frågan och svaren är sammanställda i löpande text under respektive ”delfråga”.

Vad är det bästa sättet att återkoppla resultatet av kursvärderingar för de studenter som har fyllt i kursvärderingen?

Många av institutionerna har svarat att resultaten av kursvärderingar, i någon form, läggs ut på kursens Canvassida. Detta kan innebära att kursansvarig skriver en kursrapport där studenternas och lärarens/lärarnas synpunkter på kursen framkommer. Här tas både kursens starka och svaga sidor upp, samt förslag på förbättringar och förändringar. Vissa institutioner skickar ut e-post till de studenter som har gått kursen och andra föreslår att man skulle återkoppla i dialogform med studenterna vid ett avslutande utvecklingsseminarium. Denna form av återkoppling skulle påvisa för studenterna att deras input är viktig för utveckling och förbättring av kursen. Detta är en del i kvalitetsarbetet. Det finns också en förhoppning om att tydlig återkoppling till studenterna innebär att fler studenter kommer att tycka att kursvärderingar är viktigt då de ser att deras åsikter har tagits på allvar och är av betydelse.

Vad är det bästa sättet att återkoppla resultatet av kursvärderingar för de studenter som går kursen vid nästa tillfälle.

En möjlig återkoppling till de studenter som skall gå kursen är att lägga upp en sammanfattning av kursvärderingen på kursens Canvassida av det som har ändrats i kursen. En muntlig presentation skulle kunna förtydliga kursens upplägg och detta skulle kunna ske vid kursintroduktionen. En institution skriver att en sammanfattning av kursvärderingen samt vilka förändringar som har gjorts återfinns i kursguiden. En annan institution skriver att ett inledande seminarium där utvecklingen av kursen övertid mot bakgrund av tidigare kursvärderingar skulle presenteras för nya studenter så att dessa får en uppfattning om hur kursen har upplevts tidigare. Detta skulle också kunna inverka på kommande studenters vilja att besvara kursvärderingen och därmed öka svarsfrekvensen.

³³ Naturvetenskaplig fakultet.

2.2 Resultat från intervju med studenter

2.2.1 Identifierade problem

Flertalet studenter anser att det är problem med en för låg svarsfrekvens och känslan av att inte kunna påverka genom kursvärderingar lyfts återkommande. Några studenter tar upp att ansvariga lärare inte vet hur man använder det nya programmet för kursvärderingar och andra lyfter att återkoppling har varit inkonsekvent och det finns ingen tillit till utvärderingen. En student berättar att det presenteras som ”något man kan göra om man tycker det är viktigt”, en annan att hen upplevt att ”lärarna fixar kursvärderingar mycket för att de måste”. Det sker ofta inga påminnelser utan den ligger bara online efter kursen. Studenterna säger att det upplevs som att läraren lägger fram kursvärderingen utan kontext, syfte eller uppföljning. Flera av de intervjuade studenterna rapporterar även att de ibland inte getts möjlighet att genomföra en kursvärdering efter kursens avslutande.

2.2.2 Förslag till ökad svarsfrekvens

En student ifrågasätter fokus på kvantitet och anser att det viktiga är vad som faktiskt skrivs i kursvärderingarna. Men en annan tycker det är viktigt med fler svarande och att studenterna behöver göras medvetna om sin egen roll på kursen. Studenten tycker att kursvärderingen behöver bli en naturlig del av kursen och en annan student lyfter att det är lärarnas ansvar att ta upp frågan vid undervisningstillfällen samt förklara varför det är viktigt. Ökad kommunikation mellan programledning och studenter lyfts av en tredje student, som säger att det behövs mer dialog och tillit och berättar att denne själv har utformat en enkät riktad till sina medstudenter som fick hög svarsfrekvens. Känslan av att det spelar någon roll är viktig för att man ska fylla i. Detta är återkommande i intervju med två andra studenter som säger att man bör börja med att diskutera hur kursvärderingar används i kursutvecklingen samt hur detta kommuniceras till studenter. De anser att studenter behöver en bekräftelse att det de skriver beaktas så att det blir en dialog.

2.2.3 Utformning av kursvärderingsenkäter

Nästan alla intervjuade studenter har svarat att de inte har varit delaktiga i utformningen av någon kursvärdering. Det är möjligt att det varit någon studentrepresentant delaktig i något skede men det har de inte kännedom om. En av studenterna hade varit delaktig genom att på eget initiativ föreslå en fråga som inkorporerades i kursvärderingen. Ett par studenter ansåg att det hade varit bra ifall studenter var mer involverade, en svarar att det beror på ämnet och en annan säger att studenterna inte behöver vara delaktiga, utan att det viktiga snarare är att någon är engagerad i utformning och har fokus på kvaliteten på frågorna. Flera av de intervjuade studenterna understryker vikten av att frågorna är anpassade till den specifika kursen och är tillräckligt specifika, t.ex. genom att fråga om specifika lärandemoment.

2.2.4 Återkoppling av resultat

”Är tanken att man ska få svar på vad folk tyckte?” frågar en student som berättar att denne aldrig fått återkoppling på resultatet av en kursvärdering, vilket bekräftas av

ytterligare en student som även säger att hen tycker det hade varit intressant att få det. En student säger att den enda formen av återkoppling hen fått är när studenter ifrågasätter en ändring och lärare eller kursansvarige använder tidigare kursvärderingar som förklaring, dock utan att presentera underlag. Ett par studenter säger att återkoppling har getts på kursnämndsmöten, men där finns bara två-tre representanter från kursen med. Samma studenter menar att i de fall återkoppling presenteras vid kursstart sker oftast endast en uppställning av resultat eller förändringar. Själva kursvärderingarna publiceras inte och studenterna som skrev kursvärderingen får inte återkoppling. En student anser att föregående kursvärdering borde presenteras vid kursstart tillsammans med lärarnas analys. Denne tror det är viktigt för att få studenter att svara på kursvärderingar. En student säger följande:

[Det] finns väl egentligen inget värde i sig att säga ”nu har vi ändrat kursen så här, bara så att ni vet”, för som ny student vet man ju inte hur det andra var – man vet ju bara det man själv läser. Men poängen skulle väl kanske vara snarare bara det som jag sa förut, att det finns ett värde i att framhålla vad det är att vara student på en kurs och vad man har för roll, vad kursvärderingen har för roll och vad man bör tänka på när, att man har makt att förändra [...] Det kanske handlar mer om att öppna en kommunikation tidigare, än återkoppla en specifik kursvärdering.

2.2.5 *Formativ kursvärdering*

Studenterna tycker det är viktigt att det ska bli en dialog och berättar att när kursansvariga tar kursvärderingen på allvar så blir det en dialog. En annan student säger att det inte finns någon struktur för dialogbaserad kursvärdering, men att det ibland uppstår spontant eller informellt. På studentens fakultet finns en grupp studenter som på eget initiativ anordnar terminsvisa samtal med den programansvariga läraren. Studenterna berättar också att det finns stor variation på hur lärare tar muntliga dialoger. Ett positivt exempel var när en lärare på ett strukturerat sätt tog emot och skrev ned studenternas synpunkter, medan ett negativt exempel som studenten berättade om var ”en annan lärare som så fort vi säger att något inte funkar säger den i stort sett ’men då kanske vi ska lägga ned den kursen.’”

2.2.6 *Systematik*

Brister i systematiken som lyfts är när kursvärderingar inte sker, att återkoppling uteblir, att det inte finns en gemensam idé om hur återkoppling bör ske och att det finns en stor variation i kvalitet och utförande mellan program. De dialogbaserade tillfällena som står med i kursplanerna upplevs fungera mer systematiskt. Ett par studenter anser att det finns god systematik eller god systematik i de flesta fall.

2.2.7 *Tankar och önskemål framåt*

Studenterna önskar mer kontinuerlig och varierad dialog, integrerat i utbildningen men utan att ta allt för mycket tid av undervisningstimmar. Man anser att olika former för kursvärdering och dialog behöver komplettera varandra och en student säger att kursvärderingar behöver ses som verktyg inte måsten. En annan student lyfter behovet av att diskutera förväntningarna i början av kursen för att kunna skriva en kursvärdering i slutet av den. Ett par anser att kursvärderingarnas viktigaste roll är att säkerställa att

kursen har rätt nivå och studietakt samt ifall lärandemålen möts. Ett önskemål är även att genomförda kursvärderingar tillgängliggörs offentligt på en gemensam plattform, som på vissa andra lärosäten, för att öka transparensen såväl för studenter som går eller gått kursen, som för studenter aktiva inom utbildningsbevakning.

Avslutningsvis understryker en student behovet av transparens för att bygga tillit mellan studenterna och ansvariga lärare, och sammanfattar problematiken kring kursvärderingar på följande sätt:

Det känns ju som att det finns en frustration både från studenter och från [program]ledningen, på något sätt. Att ledningen är irriterad på oss studenter för att de tycker att vi inte fyller i utvärderingarna tillräckligt och vi är irriterade på ledningen för att vi känner att det inte spelar någon roll – att ni lyssnar ju inte på det ändå. Det kvittar vad vi skriver för då säger de ändå att 'det finns inte budget för det' eller 'det funkar inte så här'. [...] Det jag tycker är absolut viktigast med detta är kommunikationen mellan ledningen och studenterna, att det finns en god kommunikation och en tillit mellan ledningen och studenterna. För att det ska finnas tillit måste det bli mer transparent, att vi får feedback på alla utvärderingar som görs.

3. Analys

3.1 Analys av enkätresultaten

Den kritik som framkom i UKÄ:s granskning var följande:

- I ett fall framgår inte att någon kursvärdering har gjorts.
- Det framgår att resultat i form av kursrapporter redovisas i fyra fall av nio
- Det framgår inte att universitetet har informerat om eller tillgängliggjort resultaten och eventuella beslut om åtgärder till följd av kursvärderingarna.
- I ett fall har universitetet redovisat att en muntlig kursvärdering har genomförts och enligt Göteborgs universitets regelverk skall kursvärderingarna vara anonyma.

UKÄ ifrågasätter därför att kursvärderingar som genomförs muntligen inte överensstämmer med Göteborgs universitets eget regelverk eftersom muntliga kursvärderingar inte torde kunna genomföras anonymt.

I fråga sju, *Vilka problem möter ni i arbetet med kursvärderingar vid din institution?* ombads institutionerna att ta ställning till olika påståenden och ange om dessa stämde helt, stämde ganska väl, stämde delvis eller inte stämde alls. Majoriteten av institutionerna har svarat att påståendena stämmer delvis eller att det inte stämmer alls. Få har svarat att de stämmer helt eller ganska väl. Några av påståendena i fråga sju kan kopplas till den problematik där UKÄ har påtalat bristande efterlevnad av regelverken och dessa är:

- Kursvärderingar genomförs sällan,
- Det saknas rutiner för återkopplings av resultaten,
- Det saknas resurser för att genomföra acceptabelt arbete med kursvärderingar,
- Studenterna upplever svårigheter med anonymitet,

Majoriteten av institutionerna svarar att kursvärderingar *inte* genomförs sällan, medan tre institutioner, 16 %, svarar att det stämmer delvis. Detta kan då tolkas som att vid tre institutioner är det inte helt klart om kursvärderingar genomförs kontinuerligt eller ej. Vad gäller att det saknas rutiner för återkoppling av resultaten till studenterna har drygt en tredjedel av institutionerna, 37 % (12/19) svarat att det stämmer ganska väl eller delvis. Bland institutionerna svarar 16 % (3/19) att det stämmer ganska väl eller delvis att det saknas resurser för att genomföra acceptabelt arbete med kursvärderingar och 21 % (4/19) svarar att det kan vara svårt med anonymiteten när studenten svarar på kursvärderingen. I de öppna frågorna har det inkommit synpunkter på att det för tillfället är svårt med anonymiteten i Canvas, men att detta problem håller på att lösas.

Sammantaget förefaller det som om flera institutioner behöver arbeta ytterligare med den kritik som UKÄ framförde.

Genomgående i de öppna frågorna framkommer det av institutionernas svar, att kursvärderingar är ett mycket viktigt instrument för att förbättra kvaliteten på kurser och program, samt att studenternas åsikter är mycket värdefulla. Dock framkommer det också att svarsfrekvensen ofta är låg, samt att det också upplevs finnas ett ointresse från studenternas sida att besvara kursvärderingarna. Detta påverkar även lärarens entusiasm i undervisningen. Något som har gått som en röd tråd genom hela denna undersökning är att många anser att den muntliga kommunikationen med studenterna under kursens gång ofta är mer värdefull än en summativ kursvärdering i slutet av kursen.

Enligt tidigare studier förefaller det som om studenterna skulle bli mer engagerade i sin utbildning och även mer benägna att delge sina synpunkter under kursens gång om formativa kursvärderingar erbjuds.

Det förefaller som om vissa institutioner har både formativa och summativa kursvärderingar. En av institutionerna skriver:

En utvärdering i slutet av en kurs riskerar att bli mindre värdefull, jämfört mot mer proaktiv värdering/dialog/återkoppling som sker under en pågående kurs. Det skulle vara fint om vi kunde få till en bra balans mellan den formativa och summativa värderingen.³⁴

En typ av pågående dialog fungerar utmärkt när studentgrupperna är små, men kan vara svårare att genomföra när studentgrupperna är stora. Det positiva med den pågående dialogen är att saker som inte har fungerat optimalt kan förändras under kursens gång och på detta sätt får studenterna återkoppling och kan känna sig delaktiga i att förändra och förbättra utbildningen. Dock är det svårt att genomföra dialogerna anonymt och då är frågan vilken status dessa pågående samtal har? Är de enbart att betrakta som ett pågående samtal under kursens gång eller är de en kursvärdering i lagens bemärkelse?

3.2 Analys av intervjuresultaten

De intervjuade studenterna lyfter återkommande behovet av dialog. De uppger att det behövs dels för att studenter ska se syftet med att genomföra kursvärderingar, dels för att komplettera kursvärderingar men också för att öka tilliten. Flertalet uppger att de antingen inte fått göra kursvärderingar eller inte har fått återkoppling på dem, vilket skadar förtroendet för universitetet och tilliten till att det studenterna säger faktiskt spelar någon roll.

Det verkar som om genomförandet och kvaliteten på kursvärderingarna beror mycket på vem det är som är ansvarig. Studenter märker av ifall det tas på allvar från kurs- eller programledningens håll. Det finns också en frustration kring frågor som är utformade på ett sådant sätt som är svåra att ge bra svar på.

³⁴ IT-fakulteten.

Rutiner kring kursvärderingen och att den integreras i kursens arbete värderas av studenterna. Intrycket att den enbart läggs fram i slutet för att uppfylla universitets regler skadar inte bara förtroendet för enkäten utan innebär också att studenterna först i efterhand möts av frågeställningar kring kursutveckling. Flera studenter önskar en mer kontinuerlig dialog där studenterna involveras i diskussioner om förändringsarbete, som kan ta sin startpunkt i en presentation av resultat av och förändringar med anledning av förra årets kursvärdering.

Flera studenter resonerar om skillnaden mellan systematik och standardisering. Studenterna är generellt mer positiva till systematisering än till standardisering, eftersom man befärrar att det sistnämnda leder till mer generiska kursvärderingar som sämre svarar mot den aktuella kursens behov av kursutveckling. Vissa studenter anser att dagens arbete med kursvärderingar är systematiskt medan andra betonar att det t.ex. saknas en plattform där studenter och lärare, inklusive de involverade i styrning och ledning som lärar- eller studentrepresentanter, lätt kan komma åt tidigare års kursvärderingar och jämföra över tid.

4. Slutdiskussion

Det har under de senaste åren pågått ett intensivt arbete med att utveckla kursvärderingarna som används vid Göteborgs universitet. Det är naturligtvis mycket glädjande att det finns ett intresse för att tillvarata studenternas synpunkter och i högre grad involvera oss i arbetet med att utveckla universitetets kurser. De nu beslutade revideringarna av *Regler av studier på grundnivå och avancerad nivå vid Göteborgs universitet* är i stort mycket välkomna och vi ser fram emot att de implementeras i verksamheten.

Samtidigt visar denna studie att det såväl bland studenterna som bland institutionerna finns en medvetenhet om att det fortfarande förekommer att inte någon form av kursvärderingar genomförs. Med bakgrund av de krav lagstiftningen ställer har vi dock stort förtroende för att institutionerna kommer att se över detta, något som troligtvis också kommer att bli enklare med det nya verktyg för summativ kursvärdering som ska integreras i lärplattformen. Ett sådant system kan också möta den efterfrågan som lyfts från såväl student- som institutionshåll, på ett system som förenklar formaliserad analys och databehandling av de summativa kursvärderingsresultaten och tillgängliggör dem för en bredare krets av studenter och lärare.

Vad som dock möjligtvis är än viktigare än de summativa värderingarna är hur en dialog mellan studenterna och lärarna på bästa sätt kan bidra till kursutveckling. Som en röd tråd genom denna rapport löper önskan från såväl studenter som lärare att se mer dialog kring kursutveckling. Återigen finns stor samstämmighet mellan svaren från institutionerna och studenterna i att det idag på många håll regelbundet saknas vägar för återkoppling av resultaten av kursvärderingarna till studenterna. Här behövs också mycket arbete för att omvandla de nya skrivningarna i *Regler för studier* från ord till handling.

Vi tror att det är nödvändigt att röra sig bort från ett ensidigt fokus på svarsfrekvens till andra frågeställningar, som hur vi på bästa sätt bygger ömsesidigt förtroende mellan studenter och lärare och väcker intresse för kursutveckling och den dialog som kursvärderingen förhoppningsvis kan bli en startpunkt för. Här tror vi att ett nytt grepp behövs, där universitetet, exempelvis genom en manual eller rekommendation, kan inspirera kursansvariga att utveckla former för formativ eller dialogbaserad kursvärdering.

Avslutningsvis är den största erfarenheten från denna rapport att det i nästan samtliga svar, från såväl studenter som lärare, lyser igenom ett engagemang för kursutveckling – men samtidigt en frustration över, från lärarnas sida, bristande intresse och svarsfrekvens från studenterna och, från studenternas sida, bristande tillit till och återkoppling från lärare. Med så många engagerade studenter och lärare är det otvetydigt att kursvärderingarna har stor potential att bli levande fora för dialog kring kursutveckling och förbättringsarbete, men det krävs förändringar för att studenter och lärare ska kunna mötas i sina strävanden. Kursutvärderingen måste gå från att vara en slentrianmässig enkät i slutet av kursen, till startpunkt i en kontinuerlig dialog, som genomförs i en

kombination av summativa och formativa former i slutet av kursen och återkopplas till studenterna i början av nästa kurs. Med rätt rutiner och stöd torde detta inte innebära ökad arbetsbelastning – snarare tvärt om. Målet måste vara att det inte bara i slutet utan under hela kursen ska vara dags att tycka till.

Sammanfattningsvis anser vi att Göteborgs universitet bör

- säkerställa att samtliga kurser erbjuder minst en summativ kursvärdering,
- förenkla sammanställning och formell dataanalys av summativa kursvärderingar och tillgängliggöra dessa för bredare grupper av studenter och lärare,
- utforma rutiner för återkoppling av resultat från kursvärderingar, samt
- utveckla en rekommendation eller manual för att stödja kursansvariga i att genomföra formativa kursvärderingar.

Referenslista

C. Larsson 2007, ”Enkät om arbetet med kursvärderingar” Filosofiska Fakulteternas Studentkår, FFS.

Högskoleförordningen, (1993:100).

Högskolelagen, (1992:1434).

Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, ”Kurs- och programutvärdering” (<https://medarbetarportalen.gu.se/internt-caresci/Utbildningsinformation/utvardering>, besökt 2020-08-26).

N. Carlsson, *Formativ kursvärdering, ett högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt vid Göteborgs universitet* (2013:05), Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, Göteborgs universitet, 2013.

Naturvetenskapliga fakulteten, ”Blanketter & mallar” (<https://medarbetarportalen.gu.se/internt-science/utbildningsadministration/blanketter-mallar/>, besökt 2020-08-26).

P. Johansson, M. Norman, K. Fogelberg & B. Peterson, *Kursvärderingar och konstruktiv länkning: En vägledning för utformning av kursvärderingar post-Bologna* (2012:02), Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande, Göteborgs universitet, 2012.

Regler för studier på grundnivå och avancerad nivå vid Göteborgs universitet, Dnr V 2020/1907.

UKÄ, *Tillsyn av regeltillämpningen på Göteborgs universitet* (2019:19), Dnr 32–00269-19.

Bilaga 1

Enkätfrågor

1. Till vilken fakultet hör den institution där du är prefekt?
2. Vid vilken insitution är du prefekt?
3. Vem utför vanligtvis det praktiska arbetet med kursvärderingar vid din institution?
4. Vad innehåller kursvärderingen?
5. Finns det villkor kopplade till kursvärderingar, t.ex. att kursvärderingar måste vara inlämnade för att få ut tentamensresultat?
6. Om, ja vilket/vilka villkor gäller?
7. Vilka problem möter ni i arbetet med kursvärderingar vid din institution?
8. Gällande de påståenden som du i fråga 7 ovan upplever stämmer helt eller ganska väl, hur tror du att man på bästa sätt kan komma till rätta med dessa vid din institution?
9. Hur arbetar institutionen med att få en bra svarsfrekvens?
10. Om svarsfrekvensen är låg, vilka konsekvenser får det på kursens utvecklingsarbete?
11. Finns det andra forum än kursvärderingar och studentrepresentanter där ni får ta del av studenters åsikter?
12. Om ja, hur effektiva upplever ni att dessa fora är?
13. Vilka för- och nackdelar upplever du med de kursvärderingsformer ni använder vid din institution?
14. Vad är det bästa sättet att återkoppla resultatet av kursvärderingar enligt dig, för de studenter som har fyllt i kursvärderingen, respektive för de studenter som går kursen vid nästa tillfälle?